

Hæc sententiæ refragatur Bulla Pii V. & ubi
 53 observatur, omnia pacta quæ facultatem redimen-
 di censum coarctant, damnantur, & contractu
 subsistente; ipsa rejiciuntur, ut probant Guttier.
Practicar. lib. 2. cap. 176. per tot. Leotard. num. 8.
 Roderic. ubi proximè.
 54 Quamquam ea constitutio, & Scribentes com-
 munitè loquantur promiscuè de pactis restrin-
 gentibus facultatem redimendi, tamen D. Covar.
 ita distinguit, ut pactum de redimendo intra cer-
 tum tempus, & non postea, repellatur, & con-
 tractus subsistat, & census quandocumque possit
 redimi, quia non præsumitur usura intervenire,
 sed iniquitas. Sed si convenerit, ne liceat intra
 aliquod tempus redimere, contractus omninò ceu
 usurarius fit irritus: quam distinctionem impu-
 gnat Felicianus num. 10. & adversus eum tuetur
 Roderic. n. 15. rationem discriminis reddens.
 55 Cùm in Hispania Pontificia constitutio non sit
 admittenda, videtur ejusmodi pacta non esse rejicien-
 da, si justo pretio census comparetur, quod erit
 non ad rationem viginti pro uno, ut lege regia
 cavetur, sed plus solvere debet emptor propter
 gravamen venditoris, ut sentit Molin. num. 7. Nec
 obest quod in Granateni Prætorio repellerentur,
 ut D. Covar. testatur *sup. vers. Sic sane*; nam ut
 ex eodem Molina diximus ibi, census fuerant
 empti pretio legitimo, & non pro majori; atque
 ita ex pactis oriebatur iniquitas in venditorem, &
 læsio, quæ non toleratur ubi pretium lege defi-
 nitur, licet modica sit, maximè extante prohibi-
 tione, ne viliori pretio emi possint census: cui
 legi fraus fit, si ad rationem viginti pro uno ven-
 datur census, restricta redimendi facultate, quo-
 niam gravamen venditoris, quod est pretio æsti-
 mabile, debet computari; & si duobus æstima-
 tur aureis, census emitur decem & octo, contra
 præceptum legis. Sed etsi hoc casu emptor perci-
 peret viginti duo in singulos aureos, nullaque læsio
 reperitur, nihilominus æstimo, pacta non esse
 sustinenda, quia insolita, & de usura suspecta,
 quamquam in puncto juris aliud sit probabile.

SUMMARIUM.

- 1 Pactum retrovendendi ad voluntatem emptoris frequens non est, à quo oportet abstinere.
- 2 In quo ejus conventionis iniquitas possit consistere, & ad quem spectent fructus percepti, dum res non retrovenditur.
- 3 Cur fructus acquirantur emptori, & n. 4.
- 5 Non queruntur emptori, nisi pretium numeraverit.
- 6 Pactum retrovendendi ad beneplacitum emptoris licitum est.
- 7 Operatur suspitionem de usura, & cum aliis conjecturis pro arbitrio iudicis reddit contractus usurarios.
- 8 Traditur regula ad dignoscendum, quando emptor, resoluta contractu, reddere, aut retinere fructus possit, & debeat.
- 9 Objicitur contra regulam argumentum, ac solvitur.
- 10 Nostri Præsidis locus declaratur, & lex 2. de in diem addit.
- 11 Capituli Illo vos. de pignorib. referuntur Interpretes, ipsaque declaratur, & num. 12. & 13.
- 14 Pactum retrovendendi ad voluntatem cujusque

- ex contrahentibus adicere licet, & quod pretium justum censetur.
- 15 Pretium accrescit, ac decrescit per pactum retrovenditionis, inspecta persona, cujus adicitur gratia.
  - 16 Pactum iniquum erit, ut cum voluerit emptor, re restituta, pretium tantum exigat, quantum persolverat.
  - 17 Cùm inquiritur de pretii modicitate ad usura conjecturam, haberi ratio debet augmenti valoris ob pactum retrovendendi ad favorem emptoris.
  - 18 Virum licet pacisci, ut venditor rem iterum recipere compellatur pro eodem, majori, minori, aut justo pretio, cum emptori placuerit.
  - 19 Virum contractus præsumatur usurarius, iudex ex conjecturis pro suo arbitrio decernet.
  - 20 Ex pacto retrovenditionis ad voluntatem emptoris urgentior inducitur præsumptio fraudis usuraria, quam ad voluntatem venditoris, nisi emptor fructus non lucretur, & n. 21.
  - 22 Pactum retrovendendi ad favorem emptoris in censibus reprobatum, eoque rejecto, manet contractus, ac subsistit, & n. 23.
  - 24 Non valet conventio, quod censuarius non solvens redditus teneatur ad pretii restitutionem.
  - 25 Non sustinetur conventio, quod censuarius ad redimendum, plus quam accepit reddat, nec etiam expensarum prætextu.
  - 26 Refutatur contraria sententia.
  - 27 In Hispania ubi legale pretium census habent, omnia pacta onerosa vendenti, ut iniqua, & adversus legem, non subsistunt.
  - 28 Quod sit justum pretium census, varia referuntur sententia.
  - 29 De usuris apud Romanos Jure Civili permissis, remissive.
  - 30 Census non redimibilis justum pretium habebitur, quod lege, aut regionis consuetudine stabilitum est: & quid in Hispania.
  - 31 De pretio census vitalitii, & n. 32.
  - 33 Legis hæreditatum, ff. ad leg. Falcid. computatio an sit generaliter observanda in omnibus causis, ubi de æstimandis annuis pensionibus ad vitam agitur, & n. 34. & 35.
  - 36 Eiusdem legis dispositio non servabitur in Hispania quoad census vitalitios, qui pretium legitimum habent, & hoc in aliis similibus causis locum obtinebit.
  - 37 Legis 3 §. Item si Reipublicæ, ad leg. Falcid. intellectus.
  - 38 Legatum annuum quando mortuo legatario ad heredem illius transmittatur usque ad tempus præstitum, & quomodo ratio legis Falcidia ponenda, & num. 50.
  - 39 Cùm annua quantitas legatur ad vitam, quomodo computandum ad Falcidia deductionem de jure communi, & apud nos.
  - 40 De interpretatione legis In lege Falcidia, ff. ad leg. Falcid.
  - 41 Virum posita ratione legis Falcidie juxta dictam legem hæreditatum, actio supersit heredi, aut legatario, si plus, vel minus solvatur quam lege definitur? & n. 42.
  - 43 Angeli interpretatio ad l. Cùm Titio 55. ad l. Falcid. probatur.
  - 44 Legatum annua quantitas civitati relicta, usque in infinitum debetur, licet usufructus infra centesimum extinguatur annum.
  - 45 Cur hæres in ratione legis Falcidia plus detrahat

- rabat propter legatum usufructus civitati relicta, quam si annua quantitas ei relinqueretur.
- 46 Usufructus relicta civitati, Ecclesia, fisco, dignitati, & aliis, quæ perpetuè permanent, centesimo extinguuntur anno, etsi aliud testator expresserit.
  - 47 Limitatur, & num. 48. ubi declaratur conclusio tradita.
  - 49 Legatum annuum privato relicta, morte ejus intercidit: sed pro anno quo moritur, integra quantitas ipsius heredi debetur.
  - 51 Quoad computationem Falcidia nihil refert, an legatum annuum ad centesimum annum coarctetur, vel quod in infinitum debeat, & quæ quantitas sit detrahenda de jure communi, cum usura permittebantur.
  - 52 Quomodo in Hispania detractio fieri debeat & quæ summa deducenda.
  - 53 In stipulationibus de annua quantitate præstanda non pariter servantur quæ in annuis legatis.

CAPUT IX.

1 **P**ACTUM retrovendendi in emptoris favorem, quod retrocendi posset appellari, frequens non est, Leotard. de usur. quest. 15. num. 16. imò à Rebuspublicis extirpari oporteret, Leotard. num. 21. à quo abstinendum monet post alios Molin. de just. & jur. tract. 2. disp. 377. num. 11. idèd quæstionis est, utrum tale pactum sit licitum, de qua Scaccia de commerc. §. 1. quest. 1. ex n. 475.

Ad Num. 1.

2 **I**niquitas hujus conventionis in eo præcipuè versatur, quod emptor qui pretium reperit, interim perceptos fructus retinet ac lucratur, alioqui non ambigeretur, quin licitè pactum istud adjici possit, atque ita distinguit Scaccia n. 481. & 487. Quapropter ad definiendam præfatam controversiam, prius inquirere opus erit, num ex natura contractus illi fructus ad emptorem, vel venditorem spectent, sequuta retrovenditione? Et licet magis receptum sit ad venditorem attinere, ut tenet Scaccia cum aliis num. 487. verius tamen videtur contrarium, scilicet fructus emptorem retenturum, etsi re tradita, pretium exegerit: quod cum nostro Præsidi docent Molin. ubi proximè, Leotard. num. 19. Menoch. lib. 3. præf. 122. num. 17. Vgolin. de usur. cap. 42. num. 3. Caskill. controver. lib. 2. cap. 25. n. 60.

3 **Q**uæ sententia plurimis posset roborari; nam supposita contractus justificatione, nihil refert ad fructuum acquisitionem, quod pactum in favorem emptoris, aut venditoris apponatur, cum utroque casu eadem reperiantur rationes, nempe dominium, & periculum, quod est emptoris, atque æquitas, ut dum venditor usu pecuniæ potitur, emptor fructuum emolumentum percipiat. Nec quia in potestate emptoris est rem cum fructibus retinere, his privari debet, cum jure suo utatur ex conventionione: quæ non inficiatur Scaccia, sed propter usuræ vitium, quod ipse præsumit, fructus restituendos opinatur venditori, cujus fundamentum refutatur inferius, n. 6.

4 **I**gitur secluso scenoris vitio, si emptor redderet venditori, graviter læderetur illè, & hic cum

aliena jactura fieret locuples, atque ita quod favore emptoris conventum est, in ipsius incommodum retorqueretur, contra vulgare axioma, de quo in cap. Quod ob gratiam 61. de reg. jur. in 6. l. Nulla 24. de legib. Barbosa axioma. 96. num. 1. Læsiõ autem emptoris apparet, qui caret pecuniæ usu & utilitate, quam pretii nomine numeravit, sustinet rei periculum, amittit quod pro onere imposto venditori ultra justam æstimationem rei præstare debuit, ut infra ostendetur, num. 15. in quorum omnium compensationem æquissimum est, ut fructus emptor, quos propria cura & labore percepit retineat, ad quem ex juris principis spectant. Alias venditor multiplex lucrum caperet, qui sub idem tempus pretii, & fructuum commodum sentiret, nullum periculum sustinens, contra æquitatem legis Curabit §. C. de action. empt. Præterea retinebit excessum pretii, quem propter onus pactionis accepit, ut pronuper insinuavimus, ac constabit infra, num. 16. quæ naturæ ratio non patitur, ne quis cum aliena jactura locupletetur, l. Nam hoc natura 14. de condit. indeb.

Ex quibus, retenta quam tuiti sumus, opinio debet limitari, si pretium primæ emptionis solutum non sit, tunc siquidem emptor rem cum fructibus compelleretur reddere. Leotard. *sup. n. 20.* quod ita verum est, sive pretii numeratio defuit morâ emptoris, sive venditoris voluntate, qui habuit fidem de pretio tempus ad solutionem concedens; illuderetur enim venditor cum læsione, si emptor retentis fructibus, non redderet intra terminum præscriptum solutioni, etsi aliàs hoc casu æquitati dictæ legis Curabit, locus non sit, ut prænotatur *sup. cap. 4. n. 25.*

Supposito quod fructus ad emptorem irrevocabiliter spectant, pactum retrovendendi cum emptori placuerit, ex se licitum profitentur præter Præsidem nostrum Molina *disp. 377. num. 11.* Lessius de justit. & jure, lib. 2. cap. 20. num. 113. Trullench in Decalog. lib. 7. cap. 20. dub. 14. n. 4. Bonacina de contractib. *disp. 3. q. 2. punct. 3. n. 6.* Castillo controver. lib. 2. cap. 25. num. 8. Leotard. d. q. 15. num. 16. Menoch. ubi *sup.* Farinac. in Praxi, lib. 5. de falsit. q. 163. n. 60. Frider. Martin. de jur. cens. cap. 6. num. 250. Morla Empor. Jur. tit. 9. quest. 14. num. 5. Ugolin. d. cap. 42. num. 2. quidquid post alios contra scripserit Mantica. de tacit. & ambig. convent. lib. 4. tit. 31. n. 68. Scaccia num. 487. qui omnes contractum illum ad favorem emptoris damnant propter fructuum retentionem, alioqui conventio omni carebit suspitione. Cenc. de censib. q. 6. n. 28. Scaccia n. 481. quamquam in cap. Illo vos 5. de pignor. contractus usurarius declaretur ex aliis conjecturis, & pacto de computandis fructibus in sortem.

Ex qua constitutione deducitur, quod etsi pactum istud retrocendi per se non sit reprobatum, conjecturam tamen simulationis generat, quæ aliis adjuncta contractum arguunt sceneratitium, Molin. num. 11. Farinac. d. q. 163. num. 62. Quot & quales desiderentur, in iudicis residet arbitrio. Maltrill. d. cap. 25. n. 22. & 77. qui observavit, ex pacto retrovendendi in gratiam emptoris validiorem insurgere præsumptionem usuræ, quam si ad libitum venditoris iniretur, ut infra num. 3. *vers. Quarto est*, D. Covar. edocet, ubi nos iterum hoc ipsum incuicabimus.

Ibi: Tandem his distinctionibus omiffis.

8 Hic D. Covar. sub distinctione regulam constituit ad dignoscendum, quando emptor, resolutio conactu, fructus perceptos venditori reddere teneatur. Sed aliter in hunc modum distinguipotest. Aut ita dissolvitur emptio, ut ea pro infecta à principio habeatur, ut pacto additionis in diem, legis commissoriae, redhibitoria, ac similibus; & tunc emptor fructus retinere non permittitur; aut rescisso sit non retroacta, sed à quo conditio, aut eventus contingit, in quem dissolutio confertur; & emptor etsi restituat rem, fructus jure retinebit, ut si convenerit, quod si navis ex Hispania venerit, ut si convenerit, quod si recedatur ab emptione. Ita Molin. d. disp. 377. num. 7. & 8. qui diversus effectus à natura pactionum, ac voluntate provenit contrahentium, qui dum asserunt, quod res sit inempta, volunt ut quisque teneat quod haberet, si venditio non esset contracta, & ita fructus ad venditorem attingent. At ubi dicunt, quod res reddatur, aut quod ab emptione recedatur, nihil de prateritis cogitantes, eò solùm tendunt, ut pretium ad emptorem, & res ad venditorem revertatur; idè fructus emptoris permanent, qui eos ut dominus interim adquisivit. Cui regulæ verè non subjicitur retrovendendi pactum, quo prima non dissolvitur venditio, sed emptor ad aliam contrahendam obligatur, ex qua ipse pretium repetit, & venditor recuperat rem, licet quoad effectum contractus rescindi videatur. Est aliud pactum, quod Scribentes retrovendendi verbis directis improprie dixerunt, ut præmissi sup. cap. prox. n. 27. cum scilicet convenit, quod reddito pretio, res pro inempta habeatur. Hoc ad hanc regulam pertinet, juxta quam emptor ad fructuum restitutionem compellitur.

9 Alt nobis objici poterit quod tradidimus cap. prox. num. 15. videlicet in pacto legis commissoriae, ac in diem additionis verbis obliquis concepto, teneri emptorem ut fructus restituat, velut si ita dictum sit: *Ab emptione recedatur, aut res restituatur, si alius meliorem conditionem intra semestre autlevit.* Ubi contractus non resolvitur à principio, unde secundum præmissam regulam emptor poterat retinere fructus. Sed respondetur, quod cum ex eis pactionibus jura expressè præcipiant, ut fructus per emptorem restituantur, quomodolibet pactum concipiatur, subsequitur idem restitutionis effectus, quoniam contrahentes præsumitur se legis dispositioni conformare, etsi formam verborum non observent, quod ex imperitia plerumque contingit: idè quoad fructus venditio ab initio censetur resoluta, etsi verba indicent aliud.

Ibi: Quod si venditio alterius pacti.

10 Repetit D. Covar. quod paulò ante prædocuerat, nempe quod dissoluta venditione ex pacto additionis in diem, emptor fructus, quos interim perceperit, retinet auctoritate Consulti in l. 2. de in diem addit. ubi sic expressè deciditur: at ea lex corrigitur, seu declaratur aperte per legem Item quod dictum 9. eod. tit. ubi Ulpianus seipsum interpretatus, ita inquit: *Item quod dictum est, fructus interea captos emptorem priorem sequi, toties verum est quoties nullus emptor existit,*

qui meliorem conditionem asserat, vel falsus existit. Sin verò existat emptor posterior, fructus refundere priorem debere constat venditori. Cui consonant lex Imperator 19. eod. tit. lex finalis de jur. sig. lex 40. tit. 5. part. 5. & prænotatur ex aliis sup. cap. prox. num. 8. nemine, quem viderim, dissentiente. Nec possum non mirari, quod eximius Præses, qui in scrinio pectoris omnia jura habuisse videtur, horum non meminerit.

Ad num. 2.

Ad intellectum capitis Illo vos 5. de pignorib. præter laudatos à Barbosa in collect. ibi, num. 1. consulas Molin. d. disp. 377. num. 10. Castill. controvers. lib. 2. cap. 25. à num. 60. Lessius de justit. & jure, lib. 2. cap. 20. à num. 119. Felician. de censib. tom. 1. lib. 1. cap. 6. num. 15. Beroum in cap. Ad nostram, num. 26. cum seqq. de empt. & vendit. Mantie, de tacit. convent. lib. 8. tit. 20. à n. 10. Farinac. in Praxi, lib. 5. de falsit. q. 163. n. 62. Menoch. lib. 3. præf. 122. num. 64. cum seqq. Cujac. ad d. cap. Illo vos, Scacciam de commerc. §. 1. q. 1. num. 476.

Hi communiter docent, decisionem Pontificiam niti triplici præsumptione, id est, pacto retrovendendi, excessui pretii recepti in redemptione, ac clausulæ de computandis fructibus in sortem, quæ licet releveat venditorem, tamen verba, quia sunt propria pignoratitii contractus, simulationem detegunt, unde rectè Mantie, num. 11. inquit: *Hoc pactum non gignit conjecturam usurae, sed pignoris: sed cum pacto retrovendendi, & augmento pretii restituendi operatur coadjuvans, ut contractus propter simulationem fœneratius præsumatur.*

Ibi: Quod si velis constanter.

Pontificem ex præfatis tribus conjecturis instructum decidisse illum contractum usurarium, in comperto est, & ita verum, ut quanvis emptor non esset solutus fœnerari, idem Pontifex statueret, quod colligitur ex illis verbis: *Præsertim cum usuras consueverit exercere.* Verbum enim, *Præsertim*, significat id, quod adjicitur post illud, abundare, nec fore necessarium. Barbosa de Dictionib. dist. 277. num. 2. & 5. nam idem juris esset, licet consuetudo fœnerandi deficeret.

Ad Num. 3.

Pactum retrovendendi in gratiam emptoris regulariter licitum censeri, probant laudati sup. n. 6. quoad emptionem annuorum reddituum quid juris, statim aperietur. Potest etiam pactum hujusmodi adjici in favorem utriusque, ita ut cum liberit venditori, pretium offerens rem repetat, & rursus emptor rem restituens pretium exigat. Molin. sup. num. 16. Lessius num. 120. Bonacina de contract. disp. 3. quæst. 2. punct. 3. n. 8. Trullench in Decalog. lib. 7. cap. 20. à n. 14. num. 5. qui docent hoc casu pretium rei justum censeri, si de vera æstimatione aliquid prudentis arbitrio detrahatur, minus tamen quam si venditio fieret cum pacto retrovendendi ad venditoris favorem V. g. si fundus valeat centum, qui justè venditur cum pacto retrovendendi ad libitum venditoris septuaginta, quando utriusque contrahenti datur facultas recedendi à contractu, fundus æstimabitur octoginta quinque, paulò plus, minusve; nam

nam hæc conventio magis emptorem, quam venditorem onerat. De pretio justo cum pactum respicit emptoris commodum, statim agendum.

Verf. Sunt enim hic due venditiones, & sequenti.

15 Sicut pretium rei venditæ cum pacto retrovendendi in favorem venditoris decrevit, quia oneratur emptor, ut prædixi cap. prox. num. 42. ita si idem pactum in gratiam emptoris adjiciatur, pluris res æstimari debet, quam per se valet, ob gravamen vendentis de pretio restituendo, quod pecuniæ æstimabile est. Cenc. de censib. decis. 147. num. 6. Sic tenent Molin. sup. num. 13. Lessius num. 117. Trullench num. 4. Leotard. de usur. q. 15. num. 17. Consule tamen Lessium ex n. 118.

16 Unde iniqua erit conventio si pacificatur quod pro eodem pretio venditor rem redimat, cum placuerit emptori; nam ille debet de pretio detrahere quanti æstimetur gravamen pretii restituendi, Molin. n. 14. Trullench ubi proxime, Lessius n. 118. Leotard. n. 18.

17 Inde etiam inferitur, quod si de modicitate pretii agatur ad discernendum an sit contractus usurarius, haberi ratio debet augmenti illius propter onus impositum venditori, licet attenditur diminutio, cum idem pactum ad favorem hujus concipitur, sicut adnotatur à nobis d. n. 42.

18 Asserit Præses noster sub hoc verf. *Sunt etenim, non improbandam pactionem, quod rem invitus venditor recipiat, majori pretio restituito, quam ex prima venditione percepit: quem refert, ac sequitur Molin. disp. 376. num. 3. modò res talis sit, ut temporis progressu pretiosior fieri verosimiliter speretur, veluti si servus infans venderetur, qui in dies sicut ætate, ita & æstimatione increfcit. Sed si hujus naturæ non sit, ut domus, servus perfectæ ætatis, id pactum ut illicitum, ac de usura suspectum damnari debet, cap. Illo vos 5. de pignor. observant adducti sup. num. 11. Alius casus est cum convenit, ut pro eodem pretio fiat revenditio, de quo supra, num. 16. Tertius est casus cum pro viliori pretio res debet retrovendi, & hic contractus omni carebit prorsus iniquitate, si tantum detrahat venditor de quantitate recepta, quanti æstimari posset gravamen retrocendi. Ultimus sit, ubi conventum est, ut justo pretio currente sub tempore solvendi contractus res retrovendatur, quod jure procedet, cum ut D. Covar. inquit, duæ sunt venditiones, nec iniquum est, quod eadem res diverso pretio vendatur, quia pro temporum varietate pretia rerum crescere; aut decrescere solent. Hoc tamen pactum nimis oneraret venditorem, cum emptor posset expectare tempus ad retrovenditionem, quo res plurimi valerent, quare digna compensatione opus erit. Admonendi sumus, quod in hujusmodi conventionibus rarè justitia solet observari, ideo suspectæ habentur, & à bene instituta Republica ut repellantur oportet. Molin. disp. 377. num. 15. Adde Leotard. de usur. quæst. 15. num. 9. & 10. & vide infra, num. 26.*

Verf. Tertio ex prænotatis.

19 Vide quos recensui sup. num. 11. præsertim Castill. qui rectè d. cap. 25. num. 22. & 77. cum seqq. regulariter cum agitur de conjecturis, ut fœneratitius contractus pronuntietur, totum judi-

cis arbitrio committit, cui accedit Leotard. de usur. q. 9. n. 3. apud quos plurimi, & adde laudatos sup. cap. prox. n. 37.

Verf. Quarto est & illud.

Si emptor ex pacto retrovendendi in sui favorem non lucratur fructus interim perceptos, sed eos computat in pretium quod est recepturus, ut voluit Panormitanus, hæc conventio magis remota est à suspitione usurae, quam si facultas redimendi tribueretur venditori: quo casu emptor extra dubium suos fructus irrevocabiliter facit, l. 2. C. de pact. in. empt. Ant. Gom. variar. lib. 2. cap. 2. num. 27. Molin. disputat. 377. num. 8. D. Covar. sup. lib. 1. cap. 15. n. 6. Molin. de primog. lib. 2. cap. 12. n. 19. & alii plurimi, quos congerit Barbosa collect. d. l. 2. num. 60. & Hermol. in l. 42. gloss. 9. num. 2. tit. 5. p. 5. Unde cum fructus lucraretur emptor, fœnori locus esse poterit: sed eis restitutis cessat suspicio fraudis, nisi aliunde proveniat, ut in casu capitis Illo vos, de pignorib.

Sed rejecta Panormitani opinione, prout eam supra rejecimus, compertum est quod D. Covar. nos docet; nam urgentior provenit præsumptio fœnoris ex pacto retrovendendi in gratiam emptoris, quam si pro venditore adjiceretur: quod adnotat Scaccia de commerc. §. 1. q. 1. n. 487. Molin. sup. num. 11. & patebit si inter utrumque pactum differentia rationes scrutemur; nam emptor qui pecuniam exhibet instar creditoris, illam repetendi facultatem habet, quod proprium est mutui: hoc cessat cum in venditoris arbitrium retrovenditio confertur. Deinde pacta insolita simulationis, & fraudis usurariae conjecturam inferunt. Menoch. lib. 3. præf. 122. num. 65. Farinac. in Praxi, lib. 5. de falsit. q. 162. n. 164. Mascard. de probat. concl. 444. num. 6. Pactum retrovendendi in venditoris favorem valde frequens, in commodum emptoris rarum est, ut prænotatur num. 1. Tandem conventiones ad utilitatem vendentis non sunt regulariter de fœnore suspectæ, sicut quæ emptori sunt favorabiles. Leotard. sup. q. 58. n. 57. Scaccia d. q. 1. num. 245. verf. Sed si constitutio, Frideric. Martin. de jur. cens. cap. 8. num. 94.

Ad Num. 4.

Contractus census præ cæteris est aptus ad simulandam fœnoris iniquitatem. Leotard. quæst. 8. num. 34. quare licet pactum retrovendendi ad favorem emptoris (quod suspectum est,) in aliis rebus emendis sustineatur; in emptione tamen annuorum reddituum ut illicitum, ac fœneratitium reprobatur, nec censuarius se astringere poterit ad redimendum censum, cum voluerit emptor. Molin. ubi proxime, Leotard. de usur. q. 68. num. 1. Scaccia d. q. 1. num. 490. Cenc. de censib. q. 60. num. 1. ubi plurimi, Frideric. Martin. de jur. cens. cap. 6. num. 263. Gratian. discept. cap. 14. num. 1. Mantie, de tacit. convent. lib. 8. tit. 22. n. 22. Roderic. de ann. redditib. lib. 2. q. 1. n. 3. Felician. de censib. lib. 1. cap. 10. num. 18. Avend. eod. tract. cap. 101. n. 2. Trullench d. lib. 7. cap. 21. à n. 6. num. 2.

Hoc quidem pactum novissimè Bullâ Pii V. damnatur, ibi. *Pacta continentia, pretium census extra casum prædictum ab invito ob penam, aut ob aliam causam repeti posse, omnino prohibemus.*

Notant